инж. Петър И. Керефейски

Спомени за фамилията

На 8-ми януари 2005 год. в гр. Русе започнах да пиша историята на фамилията **Керефейски** – клон в с. Малорад – Оряховско

Съдържание

I – Увод	2 стр.
II – Срещата с инж. Димитър Цветков	4
III – Преселването от с. Осиково в с. Малорад	12
IV – Образование и професии	20
V – Обработка на земята	22
VI – Електрификация на с. Малорад	24
VII – Бит	26
VIII – Облеклото, 1933 г.	30
IX – Църковни празници	32
X – Детски занимания	32
XI – Планове на първите две къщи с техните обитатели – поименно	33

I – Увод

В тази тетрадка описах това, което съм слушал и видял в ежедневието на една фамилия, на която съм член.

Историята може да се представи като една права линия, която е без начало и без край. Всеки човек е сегмент от тази линия, която във времето се означава с години, които ще споменавам.

Роден съм на 29.05.1926 год. в с. Малорад, като моята съзнателна дейност започна от ученическата година 1933/1934 год.

Очевидец съм на трима от четирима братя (дядовци) – **Ангел, Иван(Вачо) и Величко**, като моят дядо **Йордан** е починал през 1925 год. В тази тетрадка описах преселването на тези четирима братя, което се осъществява през 1906 год. от с. Осиково, Врачанско в с. Малорад , Оряховска околия.

Те са живяли в с. Осиково с фамилното име **Керефейски**. Занимавали са се със скотовъдство и животът им е бил труден, понеже не са могли да произвеждат зърно за хляб. В тези години условията са били такива, че е действал законът на „самозадоволяване". Транспортът е бил със животинска тяга – каруци и коли.

След турското нашествие в България се е получило голямо преселване на българското население от равнините в планините. Там те са се почувствали по-сигурни за живота си и за съхранение на българщината. След освобождаването ни се е получило обратното явление - преселването от

планините към равнините, където условията са били по-благоприятни.

При едно от посещенията ми през 1980 г. се срещнах с един жител на с. Осиково, бивш учител в гимназията във Вършец, който живееше в София. Той се казваше Цветко Александров Павлов, ул. „Дондуков-Корсаков", №79, тел. 02-89-96-62. Той ми каза, че е писал дисертация за разселването на хората от с. Осиково. Тази дисертация е останала в архива на университетската библиотека с дата 1936 год. Аз зная преселници от с. Осиково в с. Бързина – Петко и Ангел Спасови – наши кръстници, в гр. Кнежа и в с. Селановци – фамилията „Осиковски". В гр. Оряхово – Керефейски са западно от читалище „Надежда", в с. Галатин е живял брат на моята баба Кремена – Младен – той е имал вършачка.

II – Срещата с инж. Димитър Цветков от Осиково

Като студент в София, живеех на ул. „Раковска", № 120, на V-ия етаж. Една вечер братовчедът ми Кирил ми съобщи, че ще посетим един човек от с. Осиково – Врачанско. Това беше през м. януари 1952 год. Съгласно уговорката отидохме на площад „Възраждане". Там има една сива триетажна къща, която е долепена до южната страна на кино „Възраждане". Инж. Цветков живееше в източната половина на къщата, на втория етаж, със семейството на дъщеря си, която имаше малко дете. Доколкото си спомням, на вратата пишеше „сем. Илчеви". Посрещнаха ни любезно. Инж. Цветков разказа, че неговият баща е роден в с. Дупни връх (сега с. Дружево), а майка му е от фамилията Керефейски от с. Осиково. Неговият баща е бил много време кмет на с. Осиково и е имал книга за произхода на името на селото. Инж. Цветков е работил в Министерството на Благоустройството като началник отдел „Водоснабдяване". Имал е възможност (и желание) да помага чрез служебното си положение на хората от с. Осиково. Ходил е в селата Тлачене и Малорад да прави оглед, дали има възможност да им помага във водоснабдяването.

Същността на разговора ни продължи с разказа за нашата фамилия **Керефейски**.

С. Осиково – Врачанско произхожда от с. Осиково в източните Родопи. Погледнато на географската карта, то е близо до река Въча и не е далече от гр. Пловдив. Думата „осика" е турска и означава „топола". Във времето, когато е ставало потурчването на българите в Родопите (смяната на

християнството с исляма), тези, които не са били съгласни доброволно да се потурчат, са ги убивали.

Една жена, на която убили съпруга, понеже отказал доброволно потурчване, се спасила с бягство от с. Осиково. Тя взела едно евангелие, една икона и шестте си деца и тръгнала да търси спасение в горите на планините. След дълъг преход по планините Родопи, Рила и Витоша, тя продължила по билото на Стара планина. На едно място, което е в малка долина, скрито и незабележимо, се установява да устрои живота си.

Там в продължение на много години се образува ново село, което е наречено с. Осиково – Врачанско. След 1950 г. селото носи името Миланово. Ходил съм няколко пъти в това село и то наистина е много скрито. Прилича на тепсия, дълбока около 20 м, с диаметър около 300 м. Това е старото село Осиково. В центъра му е църквата, в която се съхранявали донесените от жената евангелие и икона. Впоследствие селото се разширява на високата равна част, където минава шосето за Вършец – Лъкатник. Там са ми показвали точното място, откъдето са се преселили нашите деди. То е в равната част и комшиите са фамилията на Лисиците.

Около 1830 год. от с. Осиково един човек с име **Димитър** заминава в Лом паланка (сега гр. Лом) да работи и да търси препитание за своето семейство. Зимно време е живел при семейството си в с. Осиково. Този човек успява чрез трудолюбието си да се издигне материално и обществено, до положение да му се възложи събирането на данъците в района на Лом паланка. Материалното му състояние расте,

длъжниците му стават много и обществото го оценява високо, като го наричат **Димитър „Корифея”**. Думата „корифей”, означаваща първенец, виден човек, се е видоизменила впоследствие в **Корифейски**, **Керифейски**, за да остане в последна редакция **Керефейски**, както е в с. Малорад, с. Осиково, гр. Враца, гр. Лом, гр. Оряхово, гр. София, гр. Русе и гр. Варна.

На един Гергьовден Димитър Корифея отива в с. Осиково при семейството си. В кръчмата, при почерпване с приятели, един длъжник, за да се освободи от задълженията си към него, поставил отрова в чашата му с вино и го отровил. Фамилията на този злодей-отровител получава името „Тровльовци”. В с. Осиково има такава фамилия и до сега. Съпругата на Димитър Корифея - Санда се уплашила и се изселила от с. Осиково, като се се преселила с пет деца в с. Тлачене, Белослатинска околия.

Димитър Корифея е имал секретар, който е от гр. Видин и се е казвал Иван Ивановски. Той взел голяма част от богатството му. Един от братята на Димитър отива да живее в гр. Лом. Другите остават в с. Осиково. В гр. Враца също има хора с нашето фамилно име, но те не можаха да кажат, кога е станало тяхното преселване.

Бащата на инж. Д. Цветков се е постарал и направил описание на всички родове в с. Осиково. Описал е разселването на фамилиите и отделни семейства от селото. Събраните от него материали е предал на един студент от фамилията, за да напише историята на с. Осиково към този момент. С голяма горчивина ни разказа, че този студент е загубил материалите и не е оправдал надеждите му.

При посещението ми в с. Тлачене със задача да проуча там фамилията **Керефейски**, се запознах с **Велика Кьосашка**. Тя е от нашата фамилия, омъжена е в Кьосаците. Разказа ми това, което знаеше. Аз я помолих опише в една тетрадка всичко, което знае и съм го ползвал за този материал. Благодаря много на Велика, която ми написа толкова неща за с. Тлачене, за да мога да свърша моята работа.

От нейното описание се вижда, че една жена с името **Санда**, с пет деца се е преселила от с. Осиково, Врачанско в с. Тлачене, Белослатинско. Имената на нейните деца са **Васил, Иван, Митър, Санда** и **Цена**. В с. Тлачене има чешма, която се е казвала „Керефейската чешма". Всеки, когото съм питал от нашата фамилия от с. Тлачене е отговарял, че е от Керефейците. Но фактически в селото им казват **Сандинци**. Това се дължи на големия авторитет, който е имала **Санда**, съпругата на **Димитър Корифея**. Като ученик в гимназията в гр. Бяла Слатина, в нашия клас имаше един ученик от с. Тлачене, който се казваше Иван Димитров Сандински. С него учихме заедно от четвърти до осми клас на гимназията, без да разберем, че сме от една фамилия – „Керефейски". Когато бях ученик, третото ми име беше на дядо ми – Йорданов. Писахме се Керефейски в 1952 г., когато се разпореди третото име да не е на дядото, а на фамилията.

В с. Тлачене впоследствие от с. Осиково са се заселили Дафинци и Жильовци. В с. Малорад са се преселили от с. Осиково Жильовци, Лисиците и Ангел Недин. Хората от с. Тлачене сами ще си опишат кога, коя година са се преселили, името на фамилията и родовата им памет, която се съхранява в с. Тлачене.

По данни на Велика Кьосашка от тяхното село са се изселили следните хора от нашата фамилия:

1. В гр. Плевен – комплекс „Дружба", бл. 112, вх. В, ап. 10 – **Иван Василев** – внук на дядо Васил, първият син на Санда.

2. В гр. София – **Мара Динова** – ул. „Ал. Стамболийски", №23, тел. 22-28-79. Баба ѝ Цена е дъщеря на дядо Васил.

3. В гр. Шумен – ул. „Неофит Бозвели", №7, тел. 5-61-44 – **Георги Найденов**

   -Бул. „Ленин", №96 – **Радка и Петко Стефанови**

От факта, че Велика с лекота описваше семейството на Санда с броя и имената на членовете, за мен става ясно, че нейното преселване е станало преди не повече от 200 год.

Интересен е случаят, който ми разказа бако Петко Младенов. Около 1937 год. в гр. Оряхово се събират горските стражари от цяла Оряховска околия. Той се е срещнал с горския от с. Селановци. И трите им имена – Петко Младенов Керефейски на двамата били едни и същи. Родени в една и съща година – 1908. Около 2000 год. попитах няколко познати от с. Селановци . Те ми отговориха, че няма такъв човек в с. Селановци. Там има фамилия Осиковски. Според Велика, от тяхното село имат изселници от нашата фамилия Керефейски в с. Селановци и с. Криводол.

В софийския указател има семейства с фамилното име „Керефеин", които са от гр. Самоков. Ще бъде добре да се направи връзка с тях и се разбере откъде са и какво знаят за фамилното си име. Съвпадението с нашето е почти пълно.

В процеса на проучванията се запознах с ветеринарния лекар от София **Димитър Керефейски**. Той живее на ул. „Клемент Готвалд", №52, тел. 43-85-74. Запознах се с метролога на Химкомбината в гр. Враца – **Богомил Борисов Керефейски**- ул. Петропавловска, №42, вх. В, ап. 32, но не можахме да направим връзка на фамилните ни имена. Синът му е ветеринарен доктор в с. Рогозен, Врачанско. Знам, че фамилия Керефейски в гр. Лом е до градската градина, но нямах възможност за личен контакт с тях. В гр. Оряхово хора от нашата фамилия живеят до кино „Надежда", но нямах контакти с тях. Може да се окаже, че те са преселниците от с. Тлачене в с. Селановци.

Като родова памет в нашата фамилия е споменът, че при оттеглянето на турската войска от гр. Видин, минавайки през с. Осиково, са взели цялото стадо от 200 кози и 500 овце на фамилията Керефейски. При разговор с Димитър Керефейски от с, Осиково, който сега живее в София, разбрах, че и тяхната фамилия имат спомен за това отвличане на стадото. Пълно съвпадение, което говори, че при конфискацията те са били общо семейство.

В 2004 г. разговарях в гр. Русе с един човек от гр. Брацигово, който живее в Русе. Той се казва Карналов и има тел. 83-67-22. Аз му обясних, че съм от Врачанско, но че коренът ни е от много далеч, от Родопите. Че от времето на потурчването са избягали от с. Осиково, Пловдивско. Този човек ми

обясни, че неговият род е от същото село Осиково, Пловдивско, че и те са избягали от потурчването и са се заселили в Брацигово. Това е много интересно съвпадение. Само родовата памет може да възроди много събития и то с голяма точност.

В Пирин също има село Осиково. Не е изключено то също да е създадено от изселници по същото онова време.

(Забележка от Иван П. Керефейски. В Уикипедия за с. Миланово, Софийска област – бившето Осиково, Врачанско е застъпена тезата, че то произлиза от пиринското село Осиково. Тук е написано изложеното от инж. Д. Цветков, като ми е трудно да преценя кое е вярното. Надявам се със следващи проучвания да се изясни истината).

При наличието на оригиналното име на фамилията, което не може да се смесва с друго, при възможност всички родове да се съберат и обединят, ще се получи добър резултат. Само родове, които имат история, могат да имат бъдеще. При наличие на компютърната техника ще може да се се води бърза, точна и лесна регистрация и отчетност във фамилията. Допълнително на общо събрание ще се уточни и приеме това, което е най-практично и реално осъществимо.

Това, което съм чувал, видял и описал, ще го раздам като малък свитък на всички места, където живеят хора от нашата фамилия. Те сами да преценят и направят по свое усмотрение това, което е необходимо.

Във фейлетон на Алеко Константинов, в който се пише за избори и митинги, се споменава човек с фамилията

Керифейски. Това е потвърждение, че името е наистина интересно и трябва да го съхраним.

Вярвам, че в една толкова голяма фамилия ще се намери подходящ човек, който да обедини всичкия материал и да направи подходяща книга за изясненото до сега и възможност да се вписва бъдещото развитие. Само от една среща с инж. Димитър Цветков написах 9 страници. Препоръчвам на моя син Иван Петров , заедно с Младен Ангелов от София да посетят семейството на Димитър Цветков поне два пъти, като ги помолят да им дадат, доколкото имат писмени материали, от които да извлекат ценни данни и обогатят този труд.

III – Преселването от с. Осиково в с. Малорад

При така описаната ситуация в увода е станало и нашето преселване в 1906 год. Синовете на **Горан Петров Керефейски**, четиримата братя – **Ангел, Йордан, Иван (Вачо) и Величко**, се преселват от с. Осиково, Врачанско в с. Малорад, Оряховска околия. Те имат две сестри - едната е омъжена в с. Буковец, Белослатинско. Тя има двама сина – Иван Рачев и Павел Рачев. Много добре си спомням как в един ден Иван Рачев дойде на гости у нас с волска кола. Ние живеехме в старата къща преди 1932 год. Той беше докарал негасена вар да я продава в селото. Другата им сестра е омъжена в с. Осиково за дядо Коце от фамилията Ангеловци. С техния син Йордан кантонера и дъщеря му съм поддържал връзки чак до 1986 год., когато се пенсионирах. Тези две сестри са се омъжили преди преселването на фамилията (1906 г.).

Дядо **Ангел**, като най-възрастен, е бил глава на това голямо семейство. Той е работил като пощальон в италианската фирма, която е строила ЖП линията в Искърското дефиле. Той е обходил целия район северно от Врачанския Балкан от с. Криводол до р. Искър. Като най-подходящо място за преселване е избрал нашето село – Малорад.

Голямото семейство преди преселването е било в следното състояние:

1. **Ангел Горанов** – със жена от фамилията Лигльовци и пет деца – **Младен, Пена, Славена, Цветко** и **Санда**.

2. **Йордан Горанов** – със съпруга Кремена от фамилията Анджийовци и деца – **Петър**, дъщеря **Сава** и **Иван**.
3. **Иван (Вачо) Горанов** – със съпруга Добра от фамилията Жильовци и дъщеря **Цека**, родена в с. Осиково.
4. **Величко Горанов** – със съпруга без деца. По-късно се раждат синовете му **Тодор** и **Иван**.

С общи средства от продадено движимо и недвижимо имущество на фамилията са закупили двор 10,5 декара и две къщи с кладенец (геран) от фамилията Велковци. В частичния план на с. Малорад съм показал разположението на двете къщи и кладенеца.

Закупена е земя в землището на селото. Най-голямото количество земя е закупена от Танковци (Буляците) – 60 декара, от Лещанците (Дарковци) – 50 декара, не зная откъде са земите в Годуля – 30 декара, Церовете – 30 декара, Черкезките делници – 8 декара, Коларица – 12 декара. Начинът на живот се променя коренно. Докато в Осиково основната стопанска дейност се е извършвала от мъжете, то в с. Малорад се е наложило дейно участие и на жените при обработка на земята. Тогава цялата обработка е била ръчна – с рало, мотика и сърп. Отрицателно влияние върху тях са оказавали големите горещини през лятото.

За по-малко от 10 години са починали съпругите и на четиримата братя.

Давам описание на братята и техните семейства:

1. Дядо **Ангел Горанов** беше човек среден на ръст, слаб, с мустаци, много подвижен. Той се е оженил повторно за баба Цана от с. Мадан, Ломско. Тя довежда малък син – Георги, който е отгледан в нашата фамилия и се е оженил за жена от фамилията Петровци и там си е построил къща. Най-голямото му дете е на моята възраст. Децата на Ангел Горанов са:

   - Първият син - **Младен** се оженва за Параскева от от фамилия Бърдарците и отглеждат двама сина – **Петко** (р.1908 г.) и **Ангел** (р.1912 г). Като войник Младен е бил гвардеец, с много хубава униформа, също като сегашната униформа на представителните гвардейци, които служеха пред мавзолея и президента. Негова снимка в рамка със стъкло съм виждал в стаята на бако Петко. Виждаше се много строен и красив човек. Починал е през 1925 г. от простуда вследствие намокряне от дъжд. Децата на сина му Петко са: **Параскева (Кевка), Мара** и **Венета**. Децата на Ангел са **Младен** и **Славка**.
   - Леля **Пена** беше чудесен човек. Винаги засмяна. Много уважителна и увлекателен събеседник. Омъжва се във фамилията Стойчовци. Съпругът и е убит по време на Балканската война 1912 г. Имала е дъщеря **Стойка**, която е омъжена в Торньовци. Повторно се омъжва за **Христо Вутов**, където ражда и отглежда двама сина и две дъщери – **Иван, Вушо, Вуна** и **Гена**.
   - **Славена** се омъжва във фамилия Велковци. Съпругът и е убит в Балканската война 1912 г. Повторно се омъжва в с. Рогозен. Няма деца и

от двата брака. Тя бе едра, пълна жена, много общителна и приятен събеседник.

- **Цветко** е роден през 1902 г. Оженва се за Гена от фамилията Пеловци. Имат 5 деца: **Сандо** (Александър (р.1925 г., починал на 7-годишна възраст)), **Цанка** (р.1928 г.), **Костадин** (р.1930 г.), **Богдана** (р.1932 г.) и **Тодор** (р.1936 г.). Занимавал се е със земеделие, включително облагородяване на дървета. Беше направил един декар овощна градина с много сортове круши и малко ябълки. От 1943 г. се занимава и със строителство, като сам си построява хубава къща и изкопава кладенец (геран).
- **Санда**. Омъжва се за Иван Еленински. Имат четири дъщери – **Мита** (р.1922 г.), **Ката** (р.1924 г.), **Еленка** (р.1926 г.) и **Веца**.

2. **Йордан Горанов** – починал 1925 г. Занимавал се е с овце и кози както в с. Осиково, така и в с. Малорад.

    - Синът му **Петър Йорданов** – оженва се за стрина Ивана от фамилията Паволчени. Работил е земеделие и строителство. Сам е построил къщата си в 1935 г. Имат четири деца: **Йордан** (р.1917 г.), дъщеря **Сава** (р.1922 г.), **Димитър** (р.1924 г.) и **Иван** (р.1926 г.).
    - Дъщеря **Сава** (р.1902 г.) Омъжва се за Ангел Гешовски, нямат деца.
    - **Иван Йорданов** (р.1905 г.) Оженва се за Йонка от фамилията Рамадановци. Работи земеделие и строителство от 1932 г., когато сам си построява нова къща. Всички от фамилията, които си построяват къщи, сами си правят и пекат тухлите. В 1963 г. разваля строената през 1932 къща и заедно със

семейството на малкия си син Ангел построява нова двуетажна къща. Отглежда трима сина – **Петър** (моя милост - р.1926 г.), **Цветко** (р.1928 г.) и **Ангел** (р.1932 г.). Смисълът на неговия живот беше само труд, който остана и като образец за децата му.

3. **Иван (Вачо) Горанов** - роден след Освобождението, идва със жена си Добра от Жильовци и дъщеря си **Цека**. Той беше среден на ръст, много подвижен. Целия си живот работи като пощальон и носи пощата на с. Малорад до околийския град Оряхово, на Дунава. Вторият му брак е с Гена от с. Бързина. Отглеждат двама сина и две дъщери. Построява голяма къща (къща №3). Понеже е бил държавен служител и не е имал време, е наел един белогвардеец за ратай (измекярин) да обработва земята. Не мога да си спомня, но мисля, че му казваха или Иван, или Борис руснака. Този руснак беше и добър майстор по дърводелство. Направи крачна предачка , висока 1,20 м., която майка ми ползваше, докато можеше да работи. С крака се натискаше една елипсовидна дъска (по подобие на крачна шевна машина) и с помощта на ремък се осъществяваше въртенето на едно калерче, което усукваше нишката и върху което се навиваше оформената нишка. Майка с ръка подаваше вълната или памука, които се предяха. След като се напълнеше, калерчето с готовата прежда се сваляше, преждата се навиваше на мотовилка и се обработваше или пък се навиваше на кълбо. Това предене беше няколкократно по-производително, отколкото ръчното . Друг път такава предачка не съм виждал. Ратаят - руснак се ожени за една жена от Търновско и си имаше деца. През време на Втората

световна война той се включи в германската войска срещу СССР и не се завърна. Чувал съм, че след войната външният министър на СССР праща писмо в нашето село, за да повика децата на брат си, същия този руснак, да живеят в СССР, но те не отиват. Децата на Иван Горанов са:

- **Георги** (р.1918 г.) е с основно образование. Учи занаяти дърводелство и шивачество. Ходи в гр. Русе да учи занаят - шивач. Отбива военната си служба. Раболя се от туберкулоза и умря много млад, неженен.
- **Кирил** (р.1921 г.) Завършва земеделската гимназия в гр. Кнежа като първенец на випуска. В 1947 г. е активен член на БЗНС-Никола Петков. За тази му дейност е пратен в лагера на остров Белене. Освобожават го и той прави безуспешен опит да избяга в Югославия. Повторно го връщат в лагера Белене. През 1954 г. пак го освобождават, но той е вече много изтощен физически. Постъпва на работа в една частна люпилня. След първото му освобождаване се виждахме често и един ден той ме заведе на площад Възраждане и посетихме инж. Димитър Цветков от с. Осиково, който ни разказа произхода на селото, описан в глава II. През 1954, през м. май, след като е намокрен от дъжд, настива и се разболява от пневмония и умира на 28.05 в болницата ИСУЛ. Неговата приятелка Бистра от Михайловградско се е грижила за него няколко дни, преди да го закарат в болницата. Моят баща дойде от село и двамата ходихме да го вземем от моргата.

- **Донка** (р.1924 г.) се омъжва в гр. Бяла Слатина за Мичо от фамилия Бърдарите. Тяхната дъщеря Евгения в момента живее в гр. Враца около стадиона, близо до Гена, дъщеря на леля Пена и Цанка, сестра на Костадин на чичо Цветко, с които имат постоянна връзка.
- **Петра** (р.1927 г.) Завършва двегодишното земеделско училище в с. Пордим. Омъжва се за Иван от с. Добролево, а живеят в гр. Бяла Слатина. Отглеждат двама сина. Работила е като магазинерка. Впоследствие се премества в с. Марково, Пловдивско, където умира.

4. **Величко Горанов** (р.1880 г.) Преселва се със жена си, без деца. Съпругата му почива в с. Малорад. Той става коларожелезар в с. Осиково и прави файтони в Малорад. Като младеж е участвал в Осиково в музикантския състав като тъпанджия. Оженва се за сестрата на кларинетиста от състава - Милан. На името на този Милан е преименувано с. Осиково на с. Миланово след 1944 г.

    - Синът му **Тодор** е учил във френския лицей. Един учител, французин, един ден го питал от къде има това име Кèрефейски, че много трудно се произнася. Тодор се почувствал много неудобно и по този повод напуснал френския лицей и отишъл в Дойче шуле, което завършва. Оттогава си сменя третото име на името на дядо си Горан. Отказват се от фамилното си име и досега се казват **Горанови**. Тодор има син **Божидар**, който завършва корабостроителния техникум в гр. Русе. Става голям макетист на кораби и

получава награда, което определя и професията му да прави макети. В 1991 г. заминава за Америка, гр. Лос Анжелис, където прави бизнес с обработка на мрамор (турски цветен) и открива собствен магазин. Преживява много трудности, понеже сам, без ничия помощ тръгва от нулата да създава свой бизнес. Работи по 14 часа всеки ден, но вярата му, че ще успее, му дава много сили и амбиция. Всеки спестен долар се реинвестира и това е залог за успех. Бизнесът му е не само за печалба, но и амбиция за художествено оформление и естетическа наслада за извисените духовно личности.

- **Иван Горанов** (р.1925 г.) Завършва средно образование. Отглежда дъщеря **Сияна**.

Двамата братя Тодор и Иван имат апартаменти в гр, Русе, на ул. "Шейново", №4. Впоследствие съпругата Иван умира и той се жени повторно.

IV – Образование и професии

В с. Осиково четиримата братя са с основно образование – III клас (сега – седми клас). Първият човек, който учи задочно две години IV и V клас по старата система е Йордан Петров Йорданов, първият внук на Йордан Горанов. По това време за редовен ученик в гимназията се плащаше редовна годишна такса 2000 лв. Това не беше възможно за едно семейство, което се занимава със земеделие. С промените на икономическата ситуация в Европа – военизирането на Германия, цената на житото се увеличи. Влезе в сила и един закон, който позволява на бедните деца да учат в гимназията без такса 2000 лв. Това беше в 1939 г., точно когато завърших прогимназията. Това даде кураж на родителите ни и аз и Димитър, на чичо ми Петър се записахме в гимназията в гр. Бяла Слатина. В следващата година се открива земеделската гимназия в гр. Кнежа, където се записа Кирил Ив. Керефейски, който по успех е първи ученик на випуска. След 09.09.1944 г. се открива възможност за получаване на висше образование. От рода на Ангел Горанов внукът му, **Младен Ангелов** става минен инженер в МЕИ – София. От рода на Йордан Горанов, МЕИ завършват:

1. Петър Иванов Керефейски – 1954 год. – ел. инженер
2. Иван Петров Керефейски – започва МЕИ - София, завършва МЕИ – Москва в 1982 г. – автоматика на атомни централи.
3. Юнона Петрова Керефейска - 1986 г. – текстилна техника

4. Валери Иванов Керефейски - 1985 г. – машинен инженер
5. Цветан Ангелов Керефейски - 1986 г. – машинен инженер

V – Обработка на земята

По-голямата част от земята ни беше обработвана, а останалата беше гора и ливади. В къща №1 земята се е обработвала с коне, плуг, мотики и сърпове. Мъжете са се занимавали с оране, сеене, косене, а жените с мотиките са копаели и със сърповете жънали.

Ожънатата нива се е връзвала на снопи, и са се правели (редели) на малък "кръстец" от 13 снопа или голям "кръстец" – 21 снопа. След завършването на жътвата, сноповете се извозвали с колите в двороветe в селото, където се редели в кръг на „купа". В двороветe се е извършвала вършитбата. Преди мен вършитбата е ставала с „дикани", които аз не съм виждал. Само съм слушал да разказват по-старите хора, че „диканята" гази разстланите снопи на определен харман в кръг. В центъра на кръга се забивал дървен кол, на който е завързана диканята. Тя е направена от 2 броя дървени греди, в които са набити парчета от кремък(остри, много твърди камъни). Като се влачи тази диканя в кръг от един кон продължително време върху разстланото снопе, се получава оронване на зърното. То пада на земята. След това се събира сламата и се изтърсва, за да падне всичкото зърно от нея, след което зърното се събира, отвява от останалата слама в него и се прибира в чували, за да се съхранява, а впоследствие и да се мели на брашно за хляб. Това е много трудоемък процес.

В моето време, когато за пръв път съм видял как се вършее житото, беше с вършачка, която се придвижваше (премествaше) от двор в двор с помощта на два вола или

два бивола. Отделно на устройство с четири колела беше поставен „локомобил" (парна машина) - голям метален цилиндър с метален комин, висок 2 м. и с диаметър 30 см., а в дъното отзад имаше метална вратичка, която се отваряше и там се пъхаше слама да гори. Ползваше се сламата, която се получаваше при вършитбата. От горенето на сламата се подгряваше водата в локомобила, получаваше се пара, която задвижваше буталата на парна машина, която въртеше една шайба. На тази шайба се слагаше широк здрав каиш, който осъществяваше връзката с шайбата на вършачката. Така парата на локомобила въртеше барабана на вършачката, където се оронваше зърното от класовете. След това чрез подвижни сита се отделяше сламата от житото. Това беше най-голямата механизация при вършеенето на житото. След няколко години самоходни бензинови трактори движеха самите вършачки и чрез свързващия ремък осъществяваха вършитбата. С появата на бензиновите трактори започна и механизираната оран на земята. Това беше голямата революция в селското стопанство. След 09.09.1944 г. се появиха и комбайните, с които жетвата ставаше едновременно с вършитбата, както и в този момент се работи.

През 1936 г. започна комасацията в нашето село. То беше от първите четири села в България, които се комасираха –с. Малорад-Врачанско, с. Слатина-Ловешко, с. Обнова-Плевенско, четвъртото съм забравил. На всеки стопанин земята се събра на едно място. Това беше най-доброто, което може да се пожелае на всеки селски стопанин на земя.

VI - Електрификация на с. Малорад

На село Малорад електрифицирането стана през 1957 год, като дотогава газената лампа беше важен фактор в живота на село.

Проектосметните документации за електрифициране на с. Малорад се изготвиха от Георги Кръстев Каменаров още докато бях студент. Много години беше залагано електрифицирането на трите стопански двора и все не се осъществяваше по причина на ръководството от гр. Плевен. Те винаги намираха причина да отлагат нашето електрифициране, като предпочитаха същото само на плевенските села. Аз постъпих в Електроснабдяване – гр. Мездра на 20.01.1955 г. на длъжност началник капитално строителство. В началото на всяка година областният комитет на БКП ни представяше списък кои села трябва да се електрифицират. Моята задача беше да изготвя титулния списък през м. март, в който да впишем селищата за електрификация. Аз си позволявах от моя страна, без да знам последиците, да променям списъка на окръжния комитет и вписвах някои села от нашия район по мое усмотрение.

При моето постъпване в Мездра вече бяха изградени 3 трафопоста в близост до трите стопански двора и беше пуснат токът в трите ТКЗС-та. До мен стигнаха слухове, че някой прави нарушения в разпорежданията на окръжния комитет. На втората година аз пак заложих в титулния списък електрификацията на с. Малорад на стойност 600 хил. лв. В Мездра се чу, че ще дойдат от окръжния комитет да разследват направени нарушения.

Аз се уплаших от тези слухове и реших да напусна Мездра. С моя състудент Желю Янакиев се уговорихме той, като директор на Областни ел. строежи – Русе, да ме назначи на работа при него. Моето преместване стана на 20.03.1957 г. – тогава постъпих на работа в гр. Русе. По този начин аз избегнах едно наказание, но същата година, благодарение на титулния списък, в който беше включено моето село, то бе електрифицирано.

VII – Бит

Преди да се пресели, фамилията си купува двор в с. Малорад от 10,5 декара с две къщи - №1 и №2 на частичния план на се лото – 1906 г., а **Иван(Вачо)** по-късно си купува 4 декара – за къща №3.

1. В къща №1 се настаняват семействата на **Ангел и Величко**, а в къща №2 – на **Йордан** и **Иван (Вачо).**

   - В къща №1, в стая №1 се настанява семейството на **Ангел Горанов** със 7 члена, в стая №2 – **Величко Горанов** с 2 члена. В стая №3 е било огнището с комина, където се е готвело, извършвало се е месенето и печенето на хляба и са се хранели всички.

   - В къща №2, в стая №1 са живеели **Йордан Горанов** със съпруга и три деца. В стая № 2 – **Иван Горанов** със съпруга и едно дете. В стая №3 е било огнището с комин, където се е готвело, както в първата къща.

В 1932 год., когато е моето лично наблюдение, състоянеото беше следното:

1. Къща №1. До къщата е прикрепена постройка с маза и на височина над земята 1,50 м. – две стаи с коридорче.

- В стая №1 живееше **Цветко** със съпругата си и четири деца.
- В стая №2 – **Петко Младенов** и **Ангел Младенов**
- В пристройката живееха дядо **Ангел** и баба **Цана**

2. Къща №2

- В стая №1 – **Петър Йорданов** със съпруга и четири деца в югозападния ъгъл и **Иван Йорданов** (моят баща) със съпруга и три деца в североизточния ъгъл.
- В стая №2 се съхраняваше багаж и продукти

Семейството на **Иван (Вачо) Горанов** живееше в къща №3 – отделен двор от 4 декара, както е показно на частичния план. Семейството на Иван Горанов беше от шест човека и един ратай –руснак.

Величко Горанов. След приключването на Първата Световна война той не се завръща в с. Малорад, а се установява в гр. Русе, където се оженва и построява къща на ул. "Шейново", №4. Семейството му е било четиричленно.

В къщите №1 и №2 – в стая №3 е огнището с комин, където се е готвело, извършвало се е месенето на хляба и неговото печене в "подница" или под "връшник".

Подницата представлява кръгла тава от глина, опасана с метален пръстен, а връшникът – метален конусовиден капак с разширение в горния край за хващане. Връшникът се засипва със жарава. Всичко се е готвело на огнището, където е имало желязна верига, на която висял бакърен котел, почернял от огъня, в който се е топлела вода за всякакви случаи . В огнището стоял "саджек" – стойка с три крака, на който се е оставял бакърен котел, в който се е правел качамак от царевично брашно. Приготовлявал се е и царевичен хляб "просеник" и пшеничен хляб. Хлябовете са се пекли в "подници", а баниците –под "връшник". От 1932 г. във всеки двор имаше ръчно направена фурна, в която се печеше хлябът в неделния ден за цялата седмица. Това много улесни труда на жената.

На огнището винаги имаше гърне, в която се правеха супи и тенджери и тигани, в които се правеха манджи. Възрастните хора сядаха около по-висока кръгла масичка (синия), висока около 80 см. на трикраки столчета, а децата – на по-ниска, четириъгълна синия, висока около 30 см., на по-малки детски трикраки столчета.

Нормално на детската синия супата и манджата се сипваше в голям дървен съд (пахар), но само един, на средата на синията, и за всеки имаше по една лъжица да се храни. Което от децата беше по-бързо, изяждаше повече храна.

Миенето на ръцете и лицето ставаше в с помощта на глинен "ибрик" или вода в котле с помощта на кратунка. Нормално децата поливаха с кратунка или ибрик на

възрастните хора. Децата се надпреварваха кой да полива на възрастните. Бърсането ставаше с голям пешкир, домашно производство.

VIII – Облеклото, 1933 год.

Мъжете носеха черни кожени калпаци, дрехи от домашен шаяк, свински цървули и бели навуща, овити с черни повои (върви).

Жените – с черни забрадки, сукмани и свински цървули. За празниците ходеха с купени обувки.

Обикновените хора носеха облекла, изцяло приготвени от жените, Чувал съм да казват, че преди са носели "кошули" от кълчища. По моето време се тъчеше памучно платно с купена прежда за основа, а обработен и ръчно преден памук за вътък. Купената памучна прежда се навиваше на чекрък върху дървени масури, които се надяваха на железни пръчки и се поставяха на специална рамка (сновалня), с помощта която се насноваваха и окачваха на пръчки, забити на тухлена ограда (дувар) с дължина 40 м.

Според ширината, на която се тъче платното, се определя броят на нишките. След насноваването основата се смъква от оградата и се навива на кросно. Кросното представлява обло одялано дърво с четвъртита глава от едната страна с четири дупки, които служат за определяне на натягането на основата, за да е достатъчно опъната, когато се тъче. Това е много важно условие при тъкането.

Тъкането става на дървен стан, на който се поставят две кросна. Първото кросно, на което е навита основата, се поставя на далечната страна на стана. След това нишките

се навеждат - вкарват в "нищелници" – два или четири броя, зависи от това, което е решил тъкачът. След нищелниците основата се прекарва през бърдото и след това се завързва за една желязна пръчка и съответно за второто кросно, което се опира до корема на тъкача и на това кросно се навива изтъканото. Със специално устройство се натяга основата и се навърта изтъканото платно. Най-добра нагледна информация може да се получи от музея "Етъра"край Търново, където има работещ стан за тъкане.

През м. юни се стрижат овцете, пере се вълната, суши се, влачи се на ръчен дарак. След влаченето се правят къдели, които се предат на ръка и се получава основа за тъкане на вълнен плат. По-лошата и по-дребна (с по-късо влакно) вълна се разбива с дървена пръчка. По-късно се появиха машинните дараци за влачене на вълната. Тъче се както беше описано – сноване, навеждане, тъкане на стан и се получава вълнен шаяк, който се дава на тепавица да го тепат (уплътнят).

Платното се уплътнява, боядисва и чак тогава се шие от шивач - панталони и дрехи. Боядисването е черно или тъмно синьо. Това беше много труд за жените. Още преди 1940 г. закупените платове станаха повече от ръчната изработка. След войната тъкането на село почти изчезна и се премина към купуването на готови платове. След войната се премина към конфекция, а след демокрацията и към втора употреба на облеклото.

IX – Църковни празници

Най-големите църковни празници бяха: Коледа, Великден, Гергьовден, Петровден, Богородица, Димитровден, Архангел и Андрей.

Имаше семейни празници, имени и рождени дни, за нас голям празник беше Ивановден. На Петковден беше съборът на селото .

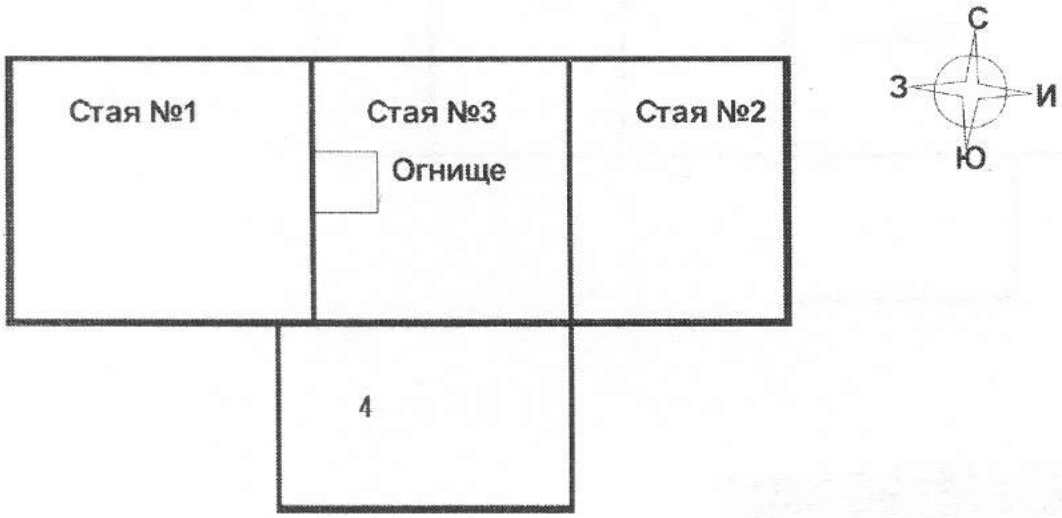
Децата най-много се радваха на м. януари, когато е сурваки и великденските сирни заговезни, когато се правеше "паралия". Палеше се слама на куп и ставаше голям огън. Паралията е вършина, на която се връзваше слама. От големия огън запалвахме паралията и я въртяхме.

Голям семеен празник беше в края на м. май, когато се изливаше геранът, очистваше се, колеше се овца. Свещеник освещаваше герана. На Гергьовден също идваше свещеник да благославя гергьовското агне, което се колеше. На Петровден и Богородица винаги се колеше кокошка.

X - Детските занимания

Момичетата правеха кукли от парцали и си играеха с тях. Момчетата правеха топки от козината на добитъка или от парцали. Правеха състезания на бягане и борби, свинкя, кленза, джиек, плочка, копчета. Още от деца ни включваха да пасем кравите и овцете. Аз започнах да копая царевица и жъна още от десетгодишна възраст.

XI – Планове на първите две къщи с техните обитатели – поименно

Къща №1 – 1906 г.

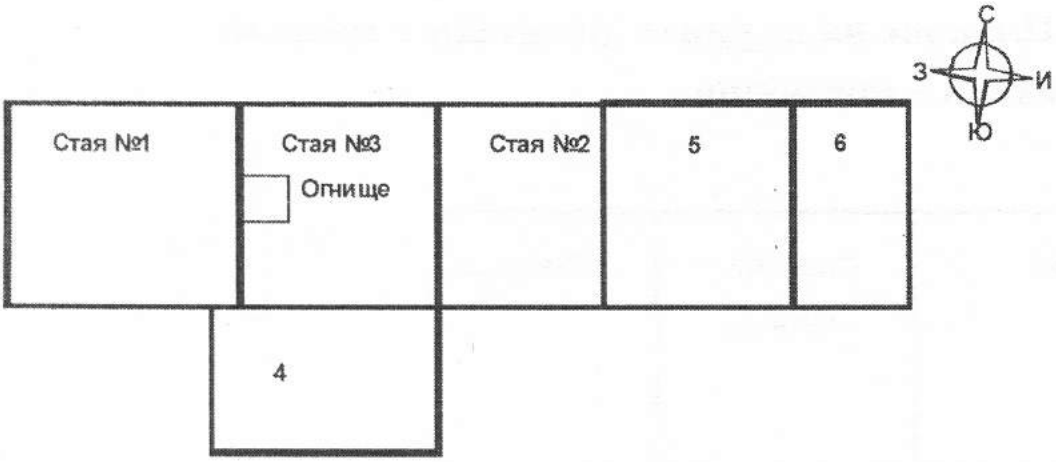
В стая №1 живее семейството на Ангел Горанов Керефейски със съпругата си и петте си деца

- Младен
- Пена
- Славена
- Санда
- Цветко

В стая №2 живее семейството на Величко Горанов Керефейски със съпругата си без деца.

Стая №3 – голямата стая с огнището, в която се осъществява готвенето, месенето, печенето на хляба и храненето.

№4 - терасата – място за хранене и почивка през лятото.

Къща №1 – 1932 г.

В стая №1 живее семейството на Цветко Ангелов, син на Ангел Горанов, със съпругата си и четири деца:

- Цанка
- Костадин
- Богдана
- Тошко

В стая №2 – братята Петко и Ангел Младенови

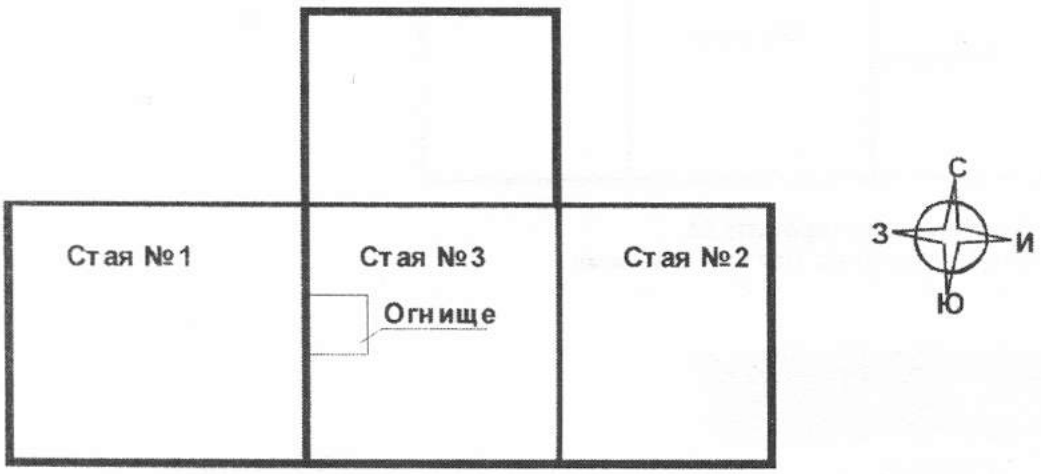
В стая №5 и №6 – дядо Ангел и баба Цана

Стая №3 – голямата стая с огнището, в която се осъществява готвенето, месенето, печенето на хляба и храненето.

№4 - терасата – място за хранене и почивка през лятото.

Впечатляващо е, че в една стая №1 винаги са живяли много хора

Дядо Величко Горанов Керефейски след първата световна война, където е участвал като артилерист в гр, Шумен, не се завръща в с. Малорад, а се установява в гр. Русе, в Тракцията (завода за ремонт на вагони и локомотиви)

Къща №2 – 1906 г.

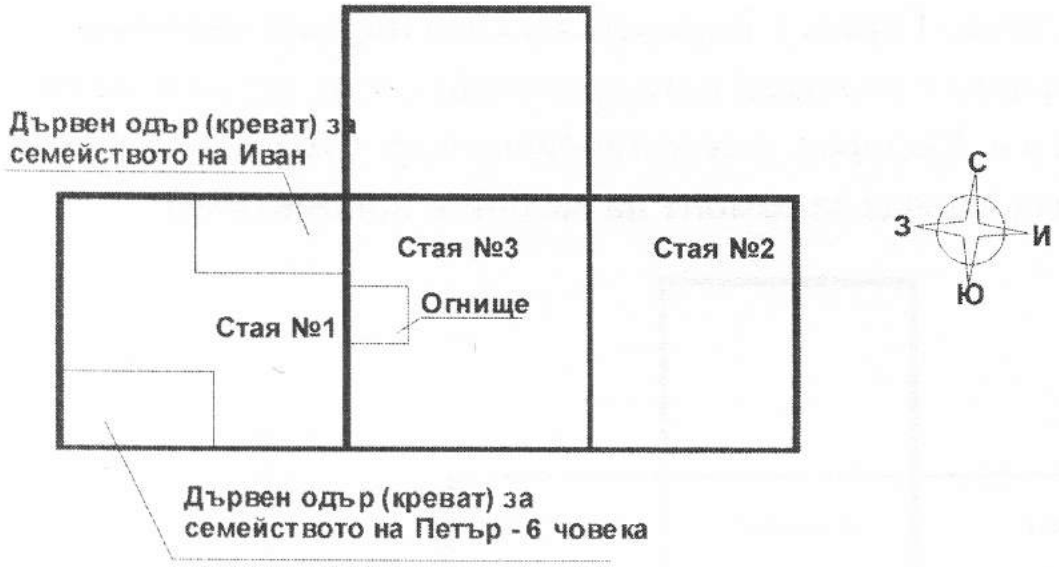
В стая №1 живее семейството на Йордан Горанов Керефейски със съпругата си и три деца:

- Петър
- Сава
- Иван

В стая №2 живее семейството на Иван Горанов Керефейски със съпругата си и едно дете

- Цека

Стая №3 – голямата стая с огнището, в която се осъществява готвенето, месенето, печенето на хляба и храненето.

Къща №2 – 1932 г.

В стая №1 живеят две семейства – на Петър Йорданов със съпругата си и четири деца

- Йордан
- Сава
- Димитър
- Иван

И семейството на Иван Йорданов със съпругата си и 3 деца:

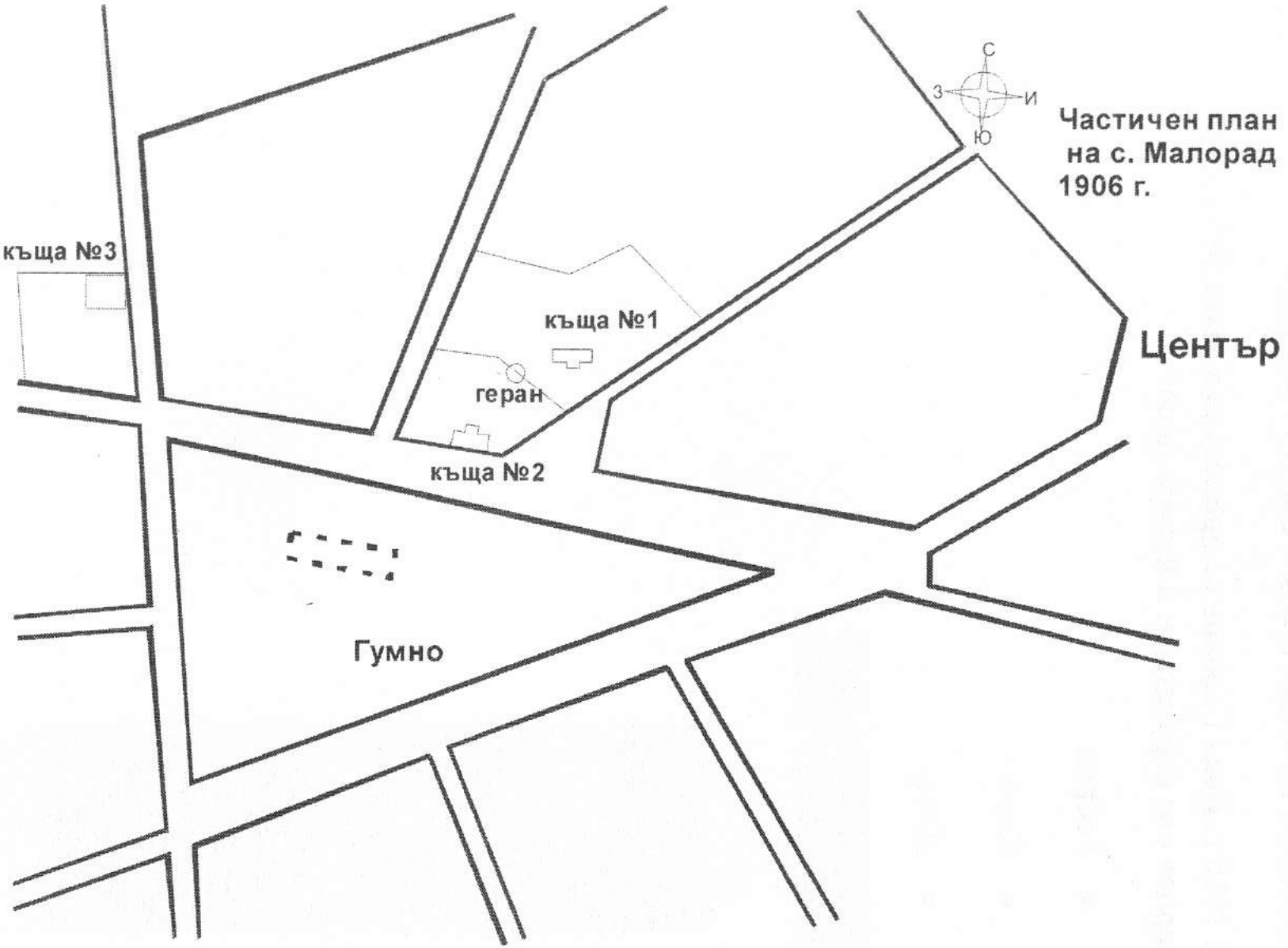
- Петър
- Цветко
- Ангел

Стая № 2 се използва за съхраняване на дрехи и продукти.

Тук прави впечатление, че в една стая №1 живеят две семейства на двама братя – общо 11 човека.

В 1916 г. Иван Горанов се премества в къща №3 – друг парцел със съпругата си и четири деца:

- Георги
- Кирил
- Донка
- Петра

С
З
И
Ю
Частичен план
на с. Малорад
1906 г.
къща №3
къща №1
Център
геран
къща №2
Гумно

От Иван П. Керефейски

Отдавна си говорехме с баща ми да напише тези спомени, за да ги прочетат всички, които се интересуват от историята на фамилията.Ще се радваме да получим отзиви и допълнения, които могат да дадат тези, които знаят нещо повече. Можем да разменяме текстове и файлове и по Интернет.

За връзка можете да ползвате:
Петър И. Керефейски – (082) 83-57-92, 0887-84-81-89, 0888-39-34-40

Иван П. Керефейски – (052) 56-35-02, 0889-155-453, kerifly@yahoo.com

Татко почина преди няколко часа, на 09.04.2008